

NEDERLANDERS EN DE DECENTRALISATIES IN HET SOCIALE DOMEIN

Februari 2015

- *I&O Research volgt ontwikkelingen met longitudinaal onderzoek. Nulmeting in december 2014.*
- *Negen op de tien Nederlanders kregen iets mee van campagne 'Nederland verandert, de zorg verandert mee'.*
- *Tevredenheid hoog, vertrouwen laag: I&O Decentralisatie Index = 42.*

Sinds 1 januari dit jaar is er veel veranderd in de zorg. Sommige taken die eerst bij de Rijksoverheid of bij de provincie lagen, zijn taak van de gemeenten geworden. Het gaat om de jeugdzorg, zorg voor langdurig zieken of ouderen en de zorg voor mensen met een 'afstand tot de arbeidsmarkt'. Deze 'drie grote decentralisaties' zijn sinds 1 januari van kracht.

Het idee achter de overdracht van taken is dat gemeenten dichter bij de burgers staan en de ondersteuning beter en goedkoper vorm kunnen geven.

I&O Research volgt de ontwikkelingen met onderzoek. In december 2014 voerde I&O de nulmeting van een landelijk representatief onderzoek onder ruim 9.000 Nederlanders uit. Hierin is geïnventariseerd hoe de situatie was voorafgaand aan de decentralisaties. In mei en december 2015 volgen de 1- en 2-meting. In samenwerking met **Zorg & Welzijn**, het vakblad dat professionals in het sociaal domein ondersteunt (<http://www.zorgwelzijn.nl/>), worden de uitkomsten uit het onderzoek gepubliceerd. Hier de belangrijkste bevindingen uit de nulmeting.

Ruim helft Nederlanders te maken met situaties sociaal domein

Van alle circa 13 miljoen volwassen Nederlanders heeft 56% zelf of in de naaste omgeving te maken met een of meer situaties uit het sociaal domein. We legden zestien situaties voor waardoor men hulp van de naaste omgeving of van de overheid nodig *kan* hebben. Een derde (33%) heeft zelf (of in gezin) met een of meer situaties te maken, nog eens een derde (35%) maakt het in de naaste omgeving mee bij familie, vrienden en/of burens. Samen 56% (12% van de Nederlanders valt in beide categorieën).

Een op de vijf Nederlanders kreeg professionele hulp; een op de tien hulp van naasten

Van degenen die zelf (of in hun gezin) met een of meer situaties te maken kregen, kreeg een derde (34%) hulp uit de omgeving en bijna twee derde (63%) kreeg professionele hulp. Gerekend over alle Nederlanders kreeg dus 11% hulp van naasten en 21% kreeg professionele hulp.

De hulp die men kreeg van de naaste omgeving wordt door 73% als 'essentieel' of 'heel belangrijk' ingeschat. De professionele hulp wordt door 67% als 'essentieel' of 'heel belangrijk' beoordeeld.

Drie op de tien niet (zo) zelfredzaam

De *zelfredzaamheid* van degenen die zelf (of in hun gezin) met een of meer situaties te maken kregen wordt – op een schaal van 1 tot 10 – beoordeeld met een 6,9. Ongeveer drie op de tien uit deze groep kunnen zich niet (zo) goed zelf redden en zijn afhankelijk van de overheid, bijvoorbeeld door professionele zorg of hulpmiddelen. Bij veel situaties uit het sociaal domein ligt het aandeel *niet-zelfredzamen* echter (veel) hoger: 40, 50 of zelfs 60% van bepaalde doelgroepen kan zich niet (goed) zelf redden en is afhankelijk van professionele zorg en de overheid. Bijvoorbeeld: gezinnen met een *kind met een verstandelijke beperking* schatten hun eigen zelfredzaamheid in met een 4,8. Maar liefst 56% zegt zich niet (goed) zelf te kunnen redden en rekt op de professionele hulp.

Situaties waarbij de afhankelijkheid van professionele hulp het grootst is (% afhankelijk van professionele hulp).

1	Oudere in verpleeg/verzorgingshuis (62%)
2	Oudere die niet goed zelfstandig kan wonen (60%)
3	Kind met verstandelijke beperking (56%)
4	Volwassene met verstandelijke beperking (54%)
5	Kan huishouden niet zelfstandig organiseren (46%)
5	Kind met problemen met justitie, politie, reclassering (46%)

Professionele hulp tot nu toe goed gewaardeerd

De professionele zorg of hulp die mensen zelf kregen wordt goed gewaardeerd (met een 7,7). 9% geeft een onvoldoende. Degenen die ontevreden waren over de hulp wijten dit vooral aan hulpverleners die niet goed luisterden en daardoor hun probleem niet goed begrepen of aan het feit dat ze hun verhaal steeds weer moesten vertellen. Een derde reden – die samenhangt met voorgaande – is het (te) grote aantal organisaties dat bij de hulp betrokken was en niet goed samenwerkte.

Negen op de tien wisten in december van decentralisaties

Een zeer ruime meerderheid (93%) van de Nederlanders die een van de zestien situaties meemaakten, had in december wel iets meegekregen van de ophanden zijnde overheveling van taken naar de gemeenten. Hiervan is slechts 44% ook echt inhoudelijk op de hoogte van welke taken naar de gemeenten gaan. Een groter deel (49%) wist dat er iets ging veranderen, maar niet precies wat. Vooral degenen die situaties meemaakten waar de jeugdzorg aan te pas komt of kan komen waren in december het best op de hoogte van de aanstaande decentralisaties.

Bekendheid met decentralisaties naar situatie (%).

Campagne 'Nederland verandert, de zorg verandert mee' door negen op de tien gezien

Bijna negen op de tien Nederlanders (86%) hadden in december iets gezien, gehoord of gelezen van of over de campagne 'Nederland verandert, de zorg verandert mee'. (We toonden een afbeelding van de campagne). Hiervan bezocht 6% de website dezorgverandertmee.nl wel eens (5% van alle Nederlanders).

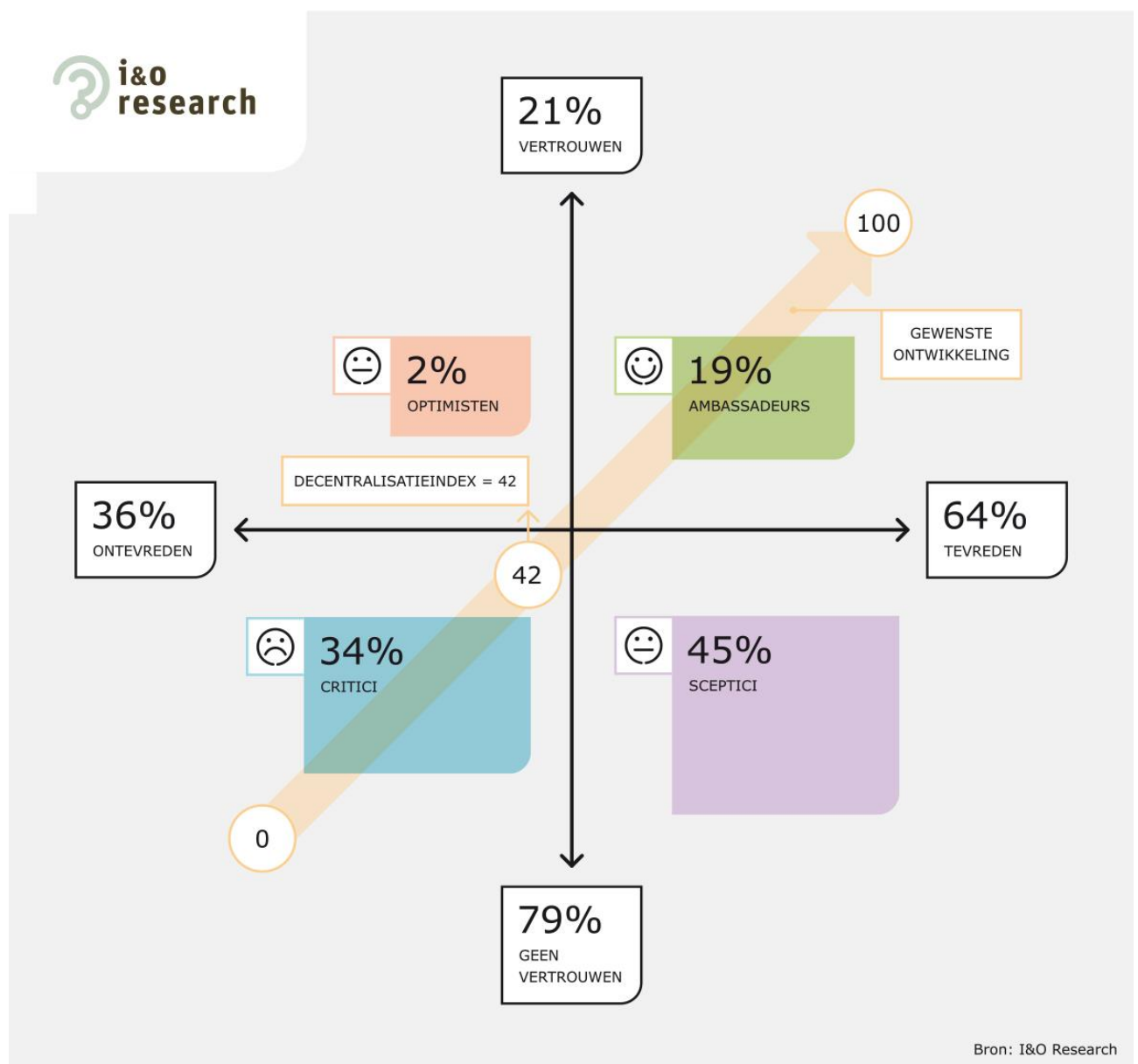
I&O Decentralisatie Index = 42 (wel tevreden, niet zo veel vertrouwen)

Nederlanders die minimaal een van de zestien situaties meemaakten verwachtten dat de manier waarop de gemeenten deze taken gaan uitvoeren voor hen eerder een verslechtering dan een verbetering zal betekenen. Lichtpuntje: het merendeel der betrokkenen verwacht noch een verslechtering noch een verbetering of men weet het nog niet.

Er dus is een duidelijk verschil in *tevredenheid* over zorg of hulp die mensen tot nu toe kregen en de *verwachtingen* voor de nabije toekomst in relatie tot de decentralisaties. I&O Research ontwikkelde hiervoor de *Decentralisatie Index*, waarin zowel de tevredenheid over de situatie tot nu toe als het vertrouwen voor de toekomst zijn verdisconteerd.

Door deze twee variabelen samen te nemen en te gebruiken als assen, krijgen we vier segmenten. In de figuur *Decentralisatie Index* is te zien dat het segment *sceptici* met 45% het grootst is.

Deze mensen zijn tevreden over de hulp en zorg zoals die tot nu werd geboden maar hebben geen of weinig vertrouwen in hoe dit in de (nabije) toekomst zal zijn. De volgende groep (in grootte) zijn de *critici* (34%): zij waren al ontevreden en hebben geen of weinig vertrouwen dat het met de decentralisaties beter gaat worden. De derde groep betreft de *ambassadeurs* (19%): zij zijn tevreden en hebben er vertrouwen in dat het in de toekomst in niet zal verslechteren of zelfs nog beter zal worden. Tenslotte is er een kleine groep *optimisten* (2%): zij zijn nu ontevreden, maar verwachten dat het met de decentralisaties beter zal worden.

Door deze uitkomsten met elkaar samen te brengen, komen we tot een Decentralisatie Index die loopt van 0 (geen vertrouwen/laagste tevredenheid) tot 100 (veel vertrouwen/hogste tevredenheid). De index staat nu (december 2014) op 42. Ruimte voor groei, derhalve. Idealiter worden critici sceptici of optimisten en worden sceptici en optimisten ambassadeurs.

Seminar 'Strategisch sturen in het sociaal domein' op 12 maart 2015

Onderzoek- en adviesbureau I&O Research en organisatieadviesbureau Seinstravandelaaar organiseren een seminar voor professionals bij gemeenten. De vraag '*Hoe strategisch te sturen in het sociale domein?*' staat centraal.

Bent u werkzaam bij een gemeente, ministerie of aanverwant en geïnteresseerd in de bevindingen uit het onderzoek? Meld u dan aan voor het seminar 'Strategisch sturen in het sociaal domein' op 12 maart. Deelnemers ontvangen de publicatie 'Nederlanders en de decentralisaties in het sociale domein' na afloop van het seminar.

Onderzoek

Als u meer wilt weten over het onderzoek 'Nederlanders en de decentralisaties in het sociale domein' of een rapportage op maat wilt bestellen, kunt u mailen naar of bellen met Peter Kanne of Rachel Beerepoot.

Peter Kanne
p.kanne@ioresearch.nl
06-31943707

Rachel Beerepoot
r.beerepoot@ioresearch.nl
06-19338246

Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde van 12 december 2014 t/m 5 januari 2015 een online onderzoek uit naar de mate waarin Nederlanders te maken hebben met 16 situaties in het sociaal domein (zelf of hun omgeving). Gevraagd is naar hun zelfredzaamheid hierin, de mate waarin ze hulp kregen van hun omgeving en professionele hulp/zorg, en hun kennis van en houding ten aanzien van de decentralisaties in het sociaal domein.

Voor het onderzoek is een aselechte steekproef onder leden van het I&O Research Panel benaderd. In totaal hebben in deze periode 9.055 Nederlanders van 18 jaar en ouder deelgenomen aan het onderzoek.

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishouden-steekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging op leeftijd, geslacht en regio representatief voor alle Nederlandse inwoners (18-89 jaar). Dit is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

I&O Research

I&O Research BV is een bureau voor beleids- en marktonderzoek. I&O Research is het achtste marktonderzoeksbureau van Nederland. In de publieke sector behoort I&O Research tot de top drie. I&O Research heeft vestigingen in Enschede, Hoorn en Nieuwegein.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR gedragscode voor markt- en sociaal-wetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001 en ISO 20252 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362 gecertificeerd. Dit is de norm voor online Access Panels.

Noot voor redacties

Het overnemen van cijfers en teksten uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van I&O Research als bron.

